

Agata Hauser
Katedra Prawa Konstytucyjnego
WPiA UAM

Strategia Ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej (21.04.2017 r.)
Panel III – Zagadnienia szczegółowe a ratyfikacja ZEKS

Protokół o skardze zbiorowej – możliwe zastosowania

1. Polska nie podpisała do tej pory protokołu dodatkowego do Europejskiej Karty Społecznej dotyczącego skarg zbiorowych, ani protokołu dodatkowego do Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych wprowadzającego mechanizm skarg do Komitetu Praw GSK ONZ. Powoduje to, że w praktyce niemożliwe jest kwestionowanie naruszeń tych praw na poziomie międzynarodowym. Z punktu widzenia jednostki (i innych podmiotów uprawnionych) optymalna oczywiście byłaby sytuacja ratyfikacja obu wskazanych protokołów. Dyskutując na temat możliwości ratyfikacji przez Polskę Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej warto także moim zdaniem rozważyć możliwość przyjęcia strategii dotyczącej podpisania i ratyfikacji przez Polskę Protokołu Dodatkowego do EKS przewidującego system skarg zbiorowych m.in. związków zawodowych.
2. Procedura skarg zbiorowych, wprowadzona protokołem dodatkowym, stanowi istotne uzupełnienie systemu kontroli zobowiązań państw wynikających z EKS i ZEKS. Umożliwia wnoszenie skarg trzem grupom podmiotów, w tym m.in. reprezentatywnym krajowym organizacjom pracodawców i związkom zawodowym podlegającym jurysdykcji skarżonego państwa. W przeciwieństwie do Komitetu Praw GSK ONZ, Europejski Komitet Praw Społecznych nie rozpoznaje natomiast skarg indywidualnych.
3. Dla ukazania możliwych zastosowań procedury skarg kolektywnych wybrałam trzy sprawy, w których stwierdzenie naruszenia przez Europejski Komitet Praw Społecznych doprowadziło do zmiany przepisów prawa krajowego.
4. Pierwsza sprawa, zainicjowana skargą *Fellesforbundet for Sjøfolk (FFFS) przeciwko Norwegii* dotyczyła naruszenia art. 24 oraz 1 § 2 ZEKS. Skarżący związek zawodowy wskazywał, że prawa chronione wskazanymi przepisami zostały naruszone przez przepisy Norweskiego Aktu Marynarzy. Akt ten określał maksymalny wiek marynarzy na 62 lata. Komitet stwierdził, że kwestionowane przepisy zezwalają na zwolnienie z pracy

bezpośrednio ze względu na wiek, w związku z czym nie gwarantują marynarzom prawa do ochrony z przypadku zwolnienia z pracy (art. 24 ZEKS). Komitet stwierdził także naruszenie art. 1 § 2 ZEKS związane z dyskryminacją stanowiącą naruszenie prawa pracowników do zarabiania na życie poprzez swobodnie wybraną pracę. Wykonując decyzję Europejskiego Komitetu Praw Społecznych władze Norwegii znowelizowały przepisy zwiększając limit wieku do 70 lat, wskazując jednocześnie, że możliwe będzie wcześniejsze zwolnienie z pracy w pewnych szczegółowo określonych przypadkach.

5. Druga sprawa, *Syndicat national des Professions du tourisme p. Francji* dotyczyła różnego traktowania przewodników turystycznych. Europejski Komitet Praw Społecznych stwierdził w swojej decyzji m.in. naruszenie art. 1 § 2 ZEKS polegające na dyskryminacji pewnych grup przewodników w stosunku do przewodników zaaprobowanych przez związki muzeów i podobne organizacje. Wykonując wskazaną decyzję Komitetu, Francja zmieniła przepisy, które przewidywały różne traktowanie grup przewodników.
6. Ostatnia sprawa *European Council of Police Trade Unions (CESP) p. Portugalii*, dotyczyła sposobu wyliczania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych dla funkcjonariuszy policji kryminalnej. Komitet stwierdził naruszenie art. 4 § 2 ZEKS (prawo do sprawiedliwego wynagrodzenia) polegające na tym, że funkcjonariusze policji wypełniający określone obowiązki nie otrzymywali wymaganego zwiększonego wynagrodzenia ani nawet wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w stawkach równych ich podstawowej stawce godzinowej. Wykonując wskazaną decyzję Komitetu, Portugalia przyjęła ustawę zwiększającą wszystkie stawki funkcjonariuszy policji, niezależnie od rodzaju wykonywanych obowiązków w policji kryminalnej.
7. Zauważyć należy, że w przypadku pierwszych dwóch decyzji, Komitet Ministrów nie stwierdził jeszcze osiągnięcia stanu zgodnego z wymogami Karty. W sprawie marynarzy, wątpliwości Komitetu Ministrów budzi nadal fakt zróżnicowania wieku emerytalnego marynarzy (70 lat) w stosunku do ogólnego wieku emerytalnego (72 lata). W przypadku przewodników we Francji, Komitet Ministrów zwraca natomiast uwagę, że niektóre muzea nadal pobierają dodatkowe opłaty w przypadku wycieczek oprowadzanych przez zewnętrznego przewodnika.
8. Warto podkreślić, że decyzje Komitetu nie są wiążące, nie mogą stać się zatem samodzielną podstawą żądania zmiany prawodawstwa, czy praktyki, ale mogą stanowić istotny argument polityczny. Jak wskazano, w powyższych trzech sprawach, państwa, wobec który zapadły decyzje podjęły konkretne środki, w tym przypadku prawodawcze, mające na celu usunięcie źródeł naruszeń.

9. Skargi zbiorowe stanowią także cenne źródło dodatkowych szczegółowych informacji dotyczących ew. naruszeń dla samego Komitetu Praw Społecznych. Procedura skarg zbiorowych stanowi zatem istotne uzupełnienie systemu ochrony praw społecznych.